

تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجاً وَجَعَلَ فِيهَا
سِرَاجاً وَقَمَراً مُنِيراً (61) وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُوراً
(62) وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَاماً (63) وَ
الَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّداً وَقِيَاماً (64) وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَاماً (65) إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرّاً وَمُقَاماً (66)
وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَاماً (67) وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهاً
آخَرَ وَ لَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَ لَا يَزْنُونَ وَ مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَاماً (68) يُضَاعَفْ

لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ يَخْلُدُ فِيهِ مُهَانًا (69) إِلَّا
 مَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ
 اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَ كَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا
 (70) وَ مَنْ تَابَ وَ عَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ
 مَتَابًا (71) وَ الَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَ إِذَا مَرُّوا
 بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا (72) وَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ
 رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَ عُمِيَانًا (73) وَ الَّذِينَ
 يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَ ذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ
 وَ اجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا (74) أُولَئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ
 بِمَا صَبَرُوا وَ يُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَ سَلَامًا (75)
 خَالِدِينَ فِيهَا حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَ مُقَامًا (76) قُلْ مَا

يَعْبَأُ بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ

يَكُونُ لِرَامًا (77)

Blessed is He who made constellations in the skies, and placed therein a lamp and a moon giving light; and it is He who made the night and the day to follow each other: for such as have the will to celebrate His praises or to show their gratitude. And the servants of (Allah) most gracious are those who walk on the earth in humility, and when the ignorant address them, they say, "Peace!"; those who spend the night in adoration of their Lord prostrate and standing; those who say, "Our Lord! avert from us the wrath of hell, for its wrath is indeed an affliction grievous, - "Evil indeed is it as an abode, and as a place to rest in"; those who, when they spend, are not extravagant and not niggardly, but hold a just (balance) between those (extremes); those who invoke not, with Allah, any other god, nor slay such life as Allah has made sacred except for just cause, nor commit fornication; - and any that does this (not only) meets punishment. (But) the chastisement on the day of judgment will be doubled to him, and he will dwell therein in ignominy, - unless he repents, believes, and works righteous deeds, for Allah will change the evil of such persons into good, and Allah is oft-forgiving, most merciful, and whoever repents and does good has truly turned to Allah with an (acceptable) conversion; - those who witness no falsehood, and, if they pass by futility, they pass by it with honourable (avoidance); those who, when they are admonished with the signs of their Lord, droop not down at them as if they were deaf or blind; and those who pray, "Our Lord! Grant unto us wives

and offspring who will be the comfort of our eyes, and give us (the grace) to lead the righteous." Those are the ones who will be rewarded with the highest place in heaven, because of their patient constancy: therein shall they be met with salutations and peace, dwelling therein;- how beautiful an abode and place of rest! Say (to the rejecters): "My Lord is not uneasy because of you if ye call not on Him: But ye have indeed rejected (Him), and soon will come the inevitable (punishment)"

بڑا متبرک ہے وہ جس نے آسمان میں برج بنائے اور اس میں ایک چراغ اور ایک

چمکتا چاند روشن کیا۔ وہی ہے جس نے رات اور دن کو ایک دوسرے کا جانشین

بنایا۔ ہر اس شخص کے لیے جو سبق لینا چاہے، یا شکر گزار ہونا چاہے۔ رحمان کے

(اصلی) بندے وہ ہیں جو زمین پر نرم چال چلتے ہیں اور جاہل ان کے منہ کو آئیں تو

کہہ دیتے ہیں کہ تم کو سلام۔ جو اپنے رب کے حضور سجدے اور قیام میں راتیں

گزارتے ہیں۔ جو دعائیں کرتے ہیں کہ "اے ہمارے رب، جہنم کے عذاب سے

ہم کو بچالے، اُس کا عذاب تو جان کا لاگو ہے، وہ تو بڑا ہی برا مستقر اور مقام ہے۔

جو خرچ کرتے ہیں تو نہ فضول خرچی کرتے ہیں نہ بخل، بلکہ ان کا خرچ دونوں

انتہاؤں کے درمیان اعتدال پر قائم رہتا ہے۔ جو اللہ کے سوا کسی اور معبود کو نہیں

پکارتے، اللہ کی حرام کی ہوئی کسی جان کو ناحق ہلاک نہیں کرتے، اور نہ زنا کے

مر تکب ہوتے ہیں۔ یہ کام جو کوئی کرے وہ اپنے گناہ کا بدلہ پائے گا، قیامت کے روز اس کو مکرر عذاب دیا جائے گا اور اسی میں وہ ہمیشہ ذلت کے ساتھ پڑا رہے گا۔

إلا یہ کہ کوئی (ان گناہوں کے بعد) توبہ کر چکا ہو اور ایمان لا کر عمل صالح کرنے لگا ہو۔ ایسے لوگوں کی برائیوں کو اللہ بھلائیوں سے بدل دے گا اور وہ بڑا غفور رحیم ہے۔ جو شخص توبہ کر کے نیک عملی اختیار کرتا ہے وہ تو اللہ کی طرف پلٹ آتا ہے جیسا کہ پلٹنے کا حق ہے۔ (اور رحمن کے بندے وہ ہیں) جو جھوٹ کے گواہ نہیں بنتے اور کسی لغو چیز پر ان کا گزر ہو جائے تو شریف آدمیوں کی طرح گزر جاتے ہیں۔ جنہیں اگر ان کے رب کی آیات سنا کر نصیحت کی جاتی ہے تو وہ اس پر اندھے اور بہرے بن کر نہیں رہ جاتے۔ جو دعائیں مانگا کرتے ہیں کہ "اے ہمارے رب، ہمیں اپنی بیویوں اور اپنی اولاد سے آنکھوں کی ٹھنڈک دے اور ہم کو پرہیزگاروں کا امام بنا۔" یہ ہیں وہ لوگ جو اپنے صبر کا پھل منزل بلند کی شکل میں پائیں گے۔ آداب و تسلیمات سے ان کا استقبال ہوگا۔ وہ ہمیشہ ہمیشہ وہاں رہیں گے۔ کیا ہی اچھا ہے وہ مستقر اور وہ مقام۔ اے نبیؐ، لوگوں سے کہو "میرے رب

کو تمہاری کیا حاجت پڑی ہے اگر تم اس کو نہ پکارو۔ اب کہ تم نے جھٹلادیا ہے،

عنقریب وہ سزا پاؤ گے کہ جان چھڑانی محال ہوگی۔

بड़ा मुतबर्क है वह जिसने आसमान में बुर्ज बनाए और उसमें एक चिराग और एक चमकता चाँद रौशन किया | वही है जिसने रात और दिन को एक-दूसरे का जानशीन बनाया, हर उस शख्स के लिए जो सबक लेना चाहे, या शुक्रगुज़ार होना चाहे | रहमान के (अस्ली) बन्दे वे हैं जो ज़मीन पर नर्म चाल चलते हैं और जाहिल उनके मुँह आएँ तो कह देते हैं कि तुमको सलाम | जो अपने रब के हुज़ूर सजदे और क्रियाम में रातें गुज़ारते हैं | जो दुआएँ करते हैं कि “हमारे रब, जहन्नम के अज़ाब से हमको बचा ले, उसका अज़ाब तो जान का लागू है, वह तो बड़ा ही बुरा मुस्तकर और मक़ाम है |” जो खर्च करते हैं तो न फुज़ूलखार्ची करते हैं न बुखल, बल्कि उनका खर्च दोनों इन्तिहाओं के दरमियान एतिदाल पर कायम रहता है | जो अल्लाह के सिवा किसी और माबूद को नहीं पुकारते, अल्लाह की हराम की हुई किसी जान को नाहक हलाक नहीं करते, और न ज़ीना के मुर्तकिब होते हैं—यह काम जो कोई करे वह अपने गुनाह का बदला पाएगा, क्रियामत के रोज़ उसको मुर्कर अज़ाब दिया जाएगा और इशी में वह हमेशा ज़िल्लत के साथ पड़ा रहेगा | इल्म यह कि कोई (उन गुनाहों के बाद) तौबा कर चुका हो और ईमान

लाकर अमले-सालेह करने लगा हो | ऐसे लोगों की बुराइयों को अल्लाह भलाइयों से बदल देगा, और वह बड़ा गफूररहीम है | जो शख्स तौबा करके नेक अमली इखतियार करता है वह तो अल्लाह की तरफ़ पलट आता है जैसा कि पलटने का हक़ है— (और रहमान के बन्दे वे हैं) जो झूट के गवाह नहीं बनते और किसी लगव चीज़ पर उनका गुज़र हो जाए तो शरीफ़ आदमियों की तरह गुज़र जाते हैं | जिन्हें अगर उनके रब की आयात सुनाकर नसीहत की जाती है तो वे उसपर अन्धे और बहरे बनकर नहीं रह जाते | जो दुआएँ माँग करते हैं कि “ऐ हमारे रब, हमें अपनी बीवियों और अपनी औलाद से आँखों की ठण्डक दे और हमको परहेज़गारों का इमान बना”— ये हैं वे लोग जो अपने सब्र का फल मंजिले-बलंद की शकल में पाएँगे | आदाब व तसलीमात से उनका इस्तिक़बाल होगा | वे हमेशा-हमेशा वहाँ रहेंगे | क्या ही अच्छा है वह मुस्तकर और वह मक़ाम ! ऐ नबी, लोगों से कहो, “मेरे रब को तुम्हारी क्या हाजत पड़ी है अगर तुम उसको न पुकारो | अब कि तुमने झुटला दिया है, अनक़रीब ही वह सज़ा पाओगे कि जान छुड़ानी मुहाल होगी |”